

Όνοματεπώνυμο:

Μάθημα:

Υλη:

Επιμέλεια διαγωνίσματος:

Αξιολόγηση :

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Β ΛΥΚΕΙΟΥ

I. Μη Λογοτεχνικό Κείμενο

«Δεσποινίς... διευθυντής!»

Οι ελληνικές ταινίες, ιδιαίτερα στη δεκαετία του '60, παρουσιάζουν τις γυναίκες να διεκδικούν ηγετικές θέσεις όχι μόνο στα θεωρούμενα «γυναικεία» επαγγέλματα (υπάλληλοι, πωλήτριες, τηλεφωνήτριες, μοδίστρες κτλ.), αλλά και σε μέχρι πρότινος «ανδρικά» επαγγέλματα καριέρας (όπως είναι π.χ. το επάγγελμα του δικηγόρου, του δημοσιογράφου ή του μηχανικού και του επιχειρηματία). Ωστόσο, η θέση των γυναικών στις επιχειρήσεις είναι αμφισβητούμενη και προσωρινή. Οι κοινωνικές αντιλήψεις της εποχής για το λεγόμενο «γυναικείο ζήτημα» αμφισβητούν τον επαγγελματικό δυναμισμό των ηρωίδων και διακωμωδούν την επιχειρηματική επάρκεια της γυναίκας, αφού η πατριαρχική τάξη πραγμάτων θεωρείται αδιαπραγμάτευτη. Έτσι, οι ταινίες υπαγορεύουν το ασυμβίβαστο μεταξύ της επαγγελματικής και της οικογενειακής ζωής μιας γυναίκας. Χαρακτηριστικό παράδειγμα η Τζένη Καρέζη στην ταινία «Δεσποινίς διευθυντής» (1964), η οποία αναγκάζεται να παραιτηθεί από τις επαγγελματικές της φιλοδοξίες προκειμένου να ευτυχήσει στην προσωπική της ζωή.

Όπως και στον κινηματογράφο έτσι και στην ευρύτερη κοινωνία, η θέση της γυναίκας στην αγορά εργασίας χαρακτηρίζεται από αντιφάσεις και αντιθέσεις. Οι αντιφάσεις και οι αντιθέσεις αυτές έγκεινται στο γεγονός ότι, ενώ έχει σημειωθεί σημαντική αύξηση του ποσοστού συμμετοχής των γυναικών στο εργατικό δυναμικό και στην αγορά εργασίας, η αύξηση αυτή δεν συνοδεύεται από μια ανάλογη μείωση των ανισοτήτων που επικρατούν στην αγορά εργασίας μεταξύ των δύο φύλων. Αναλυτικότερα, τις τελευταίες δεκαετίες και παρά την αύξηση της ανεργίας, η εργασία των γυναικών αυξήθηκε σημαντικά σε όλες τις δυτικές κοινωνίες, συμπεριλαμβανομένης και της ελληνικής κοινωνίας, με αποτέλεσμα τη συνεχή και συνεπή παρουσία των γυναικών στην αγορά εργασίας.

Παρόλα αυτά, η αύξηση της γυναικείας απασχόλησης δε συνοδεύτηκε από την πολυπόθητη ισότητα των δύο φύλων στην αγορά εργασίας. Αντίθετα, οι ποικίλοι κοινωνικοί μηχανισμοί παραγωγής και αναπαραγωγής των στερεοτύπων και των ανισοτήτων που παρατηρούνται

ανάμεσα στα δύο φύλα όχι μόνο δεν εξαφανίστηκαν, αλλά έκαναν την εμφάνισή τους και νέες μορφές ανισότητας. Έτσι, στις ήδη γνωστές ανισότητες όπως: άνιση αμοιβή για ίση εργασία, δυσκολία στην επαγγελματική εξέλιξη και άνοδο στην ιεραρχία, διακρίσεις στους χώρους εργασίας, προστέθηκαν το αυξημένο ποσοστό ανεργίας των γυναικών σε σχέση με τους άνδρες, αυξημένα ποσοστά υποαπασχόλησης, μειωμένη συμμετοχή των γυναικών σε ορισμένους επαγγελματικούς κλάδους που χαρακτηρίζονται ως ανδροκρατούμενοι, πολύ μικρό ποσοστό αυτοαπασχόλησης και γυναικείας επιχειρηματικότητας.

Η ανισότητα των δύο φύλων στην αγορά εργασίας εκδηλώνεται έτσι σε μια σειρά από χαρακτηριστικά όπως το επάγγελμα, ο κλάδος ή το είδος της σύμβασης εργασίας (π.χ. αορίστου ή ορισμένου χώρου, πλήρους ή μερικής απασχόλησης). Παρατηρείται έτσι σε όλες τις οικονομίες, σε άλλες σε μεγαλύτερο και σε άλλες σε μικρότερο βαθμό, η κατά φύλο σύνθεση της απασχόλησης στα επαγγέλματα, στους κλάδους, στα είδη σύμβασης εργασίας, έτσι ώστε οι τελευταίοι να είναι ανδροκρατούμενοι και άλλοι γυναικοκρατούμενοι, ανάλογα με το αν πλειοψηφούν οι άνδρες ή οι γυναίκες εργαζόμενοι σε αυτούς.

Συγκεκριμένα, οι άνδρες συγκεντρώνονται περισσότερο στα επαγγέλματα, στους κλάδους και στις μορφές απασχόλησης που αποφέρουν μεγαλύτερες αποδοχές. Μερικά παραδείγματα γυναικοκρατούμενων επαγγελμάτων είναι το επάγγελμα της γραμματέας, της νοσοκόμας, της νηπιαγωγού κ.α., ενώ μερικά παραδείγματα ανδροκρατούμενων επαγγελμάτων μπορούμε να πούμε ότι είναι του πολιτικού μηχανικού, του μηχανολόγου μηχανικού, του ναυπηγού κ.α.

του Κωνσταντίνου Μπουρλετίδη
από το διαδίκτυο (ελαφρώς διασκευασμένο).

1η Δραστηριότητα

I. Το παραπάνω κείμενο δημοσιεύτηκε στο διαδίκτυο. Να ενημερώσετε περιληπτικά τους συμμαθητές σας για το περιεχόμενο των τριών τελευταίων παραγράφων του σε 80-100 λέξεις του.

Μονάδες 15

II. Σε καθεμιά από τις παρακάτω προτάσεις να δώσετε το χαρακτηρισμό «Σωστό» ή «Λάθος», ανάλογα αν αποδίδουν το νόημα του κειμένου σωστά ή όχι. Να αιτιολογήσετε κάθε σας απάντηση με συγκεκριμένη αναφορά στο κείμενο. Να μεταφέρετε αριθμημένες τις απαντήσεις στο τετράδιό σας.

1. Οι κινηματογραφικές ταινίες παρουσιάζουν τη δυνατότητα της γυναίκας να συνδυάζει την επαγγελματική και την οικογενειακή ζωή με επιτυχία.
2. Στη σύγχρονη εποχή, εξακολουθούν να υφίστανται ανισότητες στην αγορά εργασίας ανάμεσα στον άνδρα και στη γυναίκα.
3. Με την αύξηση της γυναικείας απασχόλησης αυξήθηκαν και οι ανισότητες μεταξύ των δύο φύλων στον τομέα της εργασίας.
4. Στη σύγχρονη εποχή κυριαρχεί η στερεοτυπική αντίληψη περί ανδροκρατούμενων και γυναικοκρατούμενων επαγγελμάτων.
5. Η γυναικεία επιχειρηματικότητα σημειώνει άνοδο τα τελευταία χρόνια.

Μονάδες 10

2η Δραστηριότητα

I. Να εντοπίσετε και να καταγράψετε έναν (1) από τους τρόπους ανάπτυξης που αξιοποιούνται στην τρίτη (3η) παράγραφο του κειμένου: «Παρόλα αυτά, η αύξηση... και γυναικείας επιχειρηματικότητας».

Μονάδες 5

II. «Οι κοινωνικές αντιλήψεις της εποχής για το λεγόμενο «γυναικείο ζήτημα» αμφισβητούν τον επαγγελματικό δυναμισμό των ηρωίδων και διακωμωδούν την επιχειρηματική επάρκεια της γυναίκας». Να μετατρέψετε τη σύνταξη από ενεργητική σε παθητική, κάνοντας τις απαραίτητες αλλαγές. Να εξηγήσετε τι εξυπηρετεί η ενεργητική σύνταξη.

Μονάδες 10

III. α) Να ξαναγράψετε την παρακάτω περίοδο λόγου αντικαθιστώντας τις λέξεις : αντιφάσεις, εγκαινιάει, σημειωθεί, αύξηση, ανάλογη, με άλλες συνώνυμες και κάνοντας τις αναγκαίες αλλαγές: «Οι αντιφάσεις και οι αντιθέσεις αυτές εγκαινιάει στο γεγονός ότι, ενώ έχει σημειωθεί σημαντική αύξηση του ποσοστού συμμετοχής των γυναικών στο εργατικό δυναμικό και στην αγορά εργασίας, η αύξηση αυτή δεν συνοδεύεται από μια ανάλογη μείωση των ανισοτήτων που επικρατούν στην αγορά εργασίας μεταξύ των δύο φύλων».

III. β). Να εντοπίσετε πέντε διαρθρωτικές λέξεις στο κείμενο και να τις αντικαταστήσετε με συνώνυμες.

Μονάδες 15

3η Δραστηριότητα

Το κείμενο αναφέρεται σε μια μορφή κοινωνικού ρατσισμού, την ανισότητα των δύο φύλων. Με αφορμή αυτό το απόσπασμα που διαβάσατε στην τάξη, αναπτύξτε τις απόψεις σας σε ένα κείμενο 200- 250 λέξεων, το οποίο θα δημοσιευτεί ως άρθρο στη διαδικτυακή εφημερίδα του σχολείου σας, σχετικά με τις επιπτώσεις του ρατσισμού στο άτομο και στην κοινωνία και προτείνετε τρόπους περιορισμού του φαινομένου.

Μονάδες 30

II. Λογοτεχνικό Κείμενο

«Ένας Αριθμός»

Στο σύντομο αφήγημα του Τσέχωφ «Ένας αριθμός» η δεσποινίς Ιουλία αντιπροσωπεύει τον άβουλο ανθρώπινο τύπο. Δεν τολμά να διεκδικήσει τα δικαιώματά της και συχνά πέφτει θύμα οικονομικής και κοινωνικής εκμετάλλευσης.

Τις προάλλες φώναξα στο γραφείο μου τη δεσποινίδα Ιουλία, τη δασκάλα των παιδιών. Έπρεπε να της δώσω το μισθό της.

- Κάθισε να κάνουμε το λογαριασμό, της είπα. Θα 'χεις ανάγκη από χρήματα και συ ντρέπεσαι να ανοίξεις το στόμα σου... Λοιπόν... Συμφωνήσαμε για τριάντα ρούβλια¹ το μήνα...

1 ρούβλια: ρωσικό νόμισμα

- Για σαράντα.
- Όχι, για τριάντα, το έχω σημειώσει. Εγώ πάντοτε τριάντα ρούβλια δίνω στις δασκάλες... Λοιπόν, έχεις δύο μήνες εδώ.
- Δύο μήνες και πέντε μέρες...
- Δύο μήνες ακριβώς... Το 'χω σημειώσει... Λοιπόν, έχουμε εξήντα ρούβλια. Πρέπει να βγάλουμε εννιά Κυριακές... δε δουλεύετε τις Κυριακές. Πηγαίνετε περίπατο μετα παιδιά. Έπειτα έχουμε τρεις γιορτές...
- Η Ιουλία έγινε κατακόκκινη και άρχισε να τσαλακώνει νευρικά την άκρη του φουστανιού της, μα δεν είπε λέξη.
- Τρεις γιορτές... μας κάνουν δώδεκα ρούβλια το μήνα... Ο Κόλιας ήταν άρρωστος τέσσερις μέρες και δεν του έκανες μάθημα... Μονάχα με τη Βαρβάρα ασχολήθηκες... Τρεις μέρες είχες πονόδοντο και η γυναίκα μου σου είπε να αναπαυτείς μετά το φαγητό... Δώδεκα και επτά δεκαεννιά. Αφαιρούμε, μας μένουν... Χμ! σαράντα ένα ρούβλια... Σωστά; Το αριστερό μάτι της Ιουλίας έγινε κατακόκκινο και νότισε. Άρχισε να τρέμει το σαγόνι της. Την έπιασε ένας νευρικός βήχας, έβαλε το μαντίλι στη μύτη της, μα δεν έβγαλε άχνα.
- Την παραμονή της πρωτοχρονιάς έσπασες ένα φλιτζάνι του τσαγιού με το πιατάκι του... Βγάζουμε δύο ρούβλια... Το φλιτζάνι κάνει ακριβότερα γιατί είναι οικογενειακό κειμήλιο, μα δεν πειράζει... Τόσο το χειρότερο! Προχωρούμε! Μια μέρα δεν πρόσεξες τον Κόλια, ανέβηκε ο μικρός στο δέντρο και έσκισε το σακάκι του... Βγάζουμε άλλα δέκα ρούβλια... Άλλη μια μέρα που δεν πρόσεχες, έκλεψε μια καμαριέρα τα μπουτάκια της Βαρβάρας. Πρέπει να 'χεις τα μάτια σου τέσσερα, γι' αυτό σε πληρώνουμε... Λοιπόν, βγάζουμε άλλα πέντε ρούβλια. Στις δέκα του Γενάρη σε δάνεισα δέκα ρούβλια...
- Όχι, δεν έγινε τέτοιο πράμα. μουρμούρισε η Ιουλία.
- Το 'χω σημειώσει!
- Καλά... - Βγάζουμε είκοσι επτά ρούβλια, μας μένουν δεκατέσσερα.
- Τα μάτια της Ιουλίας γέμισαν δάκρυα. Κόμποι ιδρώτα γυάλιζαν πάνω στη μύτη της. Κακόμοιρο κορίτσι!
- Μα εγώ μια φορά μονάχα δανείστηκα χρήματα. Μονάχα τρία ρούβλια, από την κυρία, μουρμούρισε η Ιουλία και η φωνή της έτρεμε... Αυτά είναι όλα όλα που δανείστηκα.
- Μπα; Και 'γω δεν τα είχα σημειώσει αυτά. Λοιπόν, δεκατέσσερα έξω τρία, μας μένουν έντεκα. Πάρε τα χρήματά σου, αγαπητή μου! Τρία... τρία, τρία... ένα και ένα... Πάρ' τα... Και της έδωσα έντεκα ρούβλια. Τα πήρε με τρεμουλιαστά δάχτυλα και τα έβαλε στην τσέπη της.
- Ευχαριστώ, ψιθύρισε.
- Πετάχτηκα ορθός και άρχισα να βηματίζω πέρα δώθε στο γραφείο. Με έπιασαν τα δαιμόνια μου.
- Και γιατί με ευχαριστείς;
- Για τα χρήματα.
- Μα, διάολε, εγώ σε έκλεψα, σε λήστεψα! Και μου λες κι ευχαριστώ;
- Οι άλλοι δε μου 'διναν τίποτα!...

- Δε σου 'διναν τίποτα. Φυσικά! Σου έκανα μια φάρσα για να σου γίνει σκληρό μάθημα. Πάρε τα ογδόντα σου ρούβλια! Τα είχα έτοιμα στο φάκελο! Μα γιατί δε φωνάζεις για το δίκιο σου; Γιατί στέκεσαι έτσι σαν χαζή; Μπορείς να ζήσεις σ' αυτό τον κόσμο αν δεν πατήσεις λίγο πόδι, αν δε δείξεις τα δόντια σου; Γιατί είσαι άβουλη; Μουρμούρισε μερικά ευχαριστώ και βγήκε.

Α. Τσέχωφ, *Διηγήματα*, μτφρ. Κ. Σιμόπουλος, Θεμέλιο

4η Δραστηριότητα

«Μουρμούρισε μερικά ευχαριστώ και βγήκε». Ο χαρακτήρας της Ιουλίας είναι μια ακραία περίπτωση ατόμου που χαρακτηρίζεται από δειλία, ηττοπάθεια και παθητικότητα. Ποιά νομίζετε ότι θα ήταν η κατάλληλη συμπεριφορά ενός πολίτη τη σύγχρονη εποχή, που γνωρίζει τα δικαιώματά του; Να αναπτύξετε τις απόψεις σας σε μια παράγραφο 100- 150 λέξεων.

Μονάδες 15

ΝΑ ΕΧΕΤΕ ΕΠΙΤΥΧΙΑ!